

Vådområdeordningen

Vejledning om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter

2015

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri,
NaturErhvervstyrelsen
Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Februar 2015

Kolofon

Vejledning om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter – 2015

Denne vejledning er udarbejdet af Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri –
NaturErhvervstyrelsen - i 2015

Bidragyder:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Foto: Colourbox

© Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervstyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf.: 33 95 80 00

mail@naturerhverv.dk

www.naturhverv.dk

ISBN 978-87-7120-636-4

Indhold

Indledning	5
Ordningens formål	5
Afsatte midler og finansiering.....	5
Ansøgningsfrist	5
Hvem kan søge om tilskud.....	6
Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til.....	6
Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering	12
Hvilke udgifter kan du få tilskud til	12
Særligt om løn til personale	14
Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til.....	16
Udgifternes rimelighed/rimelige priser.....	17
Udbudsregler	17
Støtteberettigelseskræterier og forpligtelser for tilsagn om tilskud.....	18
Særligt om information og offentlig omtale	21
Særligt om opretholdelse af projektet	23
Hvordan søger du om tilskud	23
Igangsætningstilladelse.....	24

Besked om afgørelse om tilsagn	25
Klageadgang.....	25
Ændring af projektet.....	25
Afslutning af projekt	28
Udbetaling af tilskud	29
Evaluering efter projektets afslutning.....	29
Projektet opgives.....	29
Kontrol på stedet.....	30
Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud	30
Virkemidler til kompensation af lodsejeren.....	32
Straffebestemmelser og svig.....	33
Force majeure.....	33
NaturErhvervstyrelsens brug af data	34
Lovgrundlag.....	34
Yderligere oplysninger.....	36

Indledning

Denne vejledning skal du bruge, når du ønsker at søge om tilsagn om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter. Her finder du oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad du kan søge til, hvordan du gør, og om de forskellige betingelser der findes for at få tilskud.

Der findes desuden en vejledning om udbetaling af tilskud under ordningen, som du skal bruge, når du skal søge om at få udbetalt tilskud, som du har fået tilsagn om.

Alle vejledninger findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under [Kommunale kvælstofvådområder](#) og [Kommunale fosforvådområder](#).

Ordningens formål

Vådområdeordningen er en del af det danske landdistriktsprogram 2014-20, der overordnet set har til formål at skabe vækst og udvikling i landdistrikterne.

Formålet med tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter er at etablere vådområder, der forbedre vandmiljøet og naturen ved en reduktion af kvælstof- og/eller fosforbelastningen til søer, fjorde og/eller indre farvande. Indsatsen baseres først og fremmest på frivillig medvirken fra lodsejere.

Du skal allerede på ansøgningstidspunktet sandsynliggøre, at projektet vil være med til at understøtte formålet.

Ordningen administreres af NaturErhvervstyrelsen og Naturstyrelsen.

Afsatte midler og finansiering

Det samlede offentlige tilskud udgør 100 % procent af de samlede tilskudsberettigede udgifter.

Projekterne finansieres delvist af EU (75 pct.) og delvist af nationale midler fra Miljøministeriet (25 pct.).

Forud for hver ansøgningsrunde afsættes indikative økonomiske rammer for ordningen. Størrelsen for den enkelte ramme for den pågældende ansøgningsrunde offentliggøres forud for hver ansøgningsrunde på www.vandprojekter.dk. Der afsættes både en ramme for kvælstofvådområder og en ramme for fosforvådområder. Forundersøgelser- og etableringssansøgninger vil i 2015 blive prioriteret under samme indikative økonomiske rammer.

Ansøgningsfrist

Du kan indgive din ansøgning i følgende perioder:

- 5. februar 2015 – 5. marts 2015,
- 19. marts 2015 – 5. maj 2015, og
- 1. august 2015- 1. oktober 2015.

Din ansøgning skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest den sidste dag i ansøgningsperioden kl. 23:59. Der kan ikke indsendes ansøgninger udenfor fastsatte ansøgningsperioder.

Hvem kan søge om tilskud

Tilsagn om tilskud kan gives til den projektansvarlige kommune. Den projektansvarlige kommune defineres som den kommune, der er valgt af en vandoplandsstyregruppe til at være ansvarlig for gennemførelse af et kommunalt vådområdeprojekt i det vandopland, som styregruppen er nedsat for, herunder for den del af projektet, der helt eller delvist omfatter arealer beliggende uden for den projektansvarlige kommunes geografiske område, eller en anden kommune, der efter aftale påtager sig forpligtelsen til at udføre.

Tilsagnshaver

Tilsagnshaver er den der:

- søger om tilsagn om tilskud,
- modtager tilsagnet,
- er ansvarlig for, at projektet gennemføres,
- afholder udgifterne i projektet,
- modtager fakturaer fra leverandører,
- betaler udgifterne i projektet og
- modtager tilskuddet.

Hvilke projekter og aktiviteter giver vi tilskud til

Projekttyper

Vi kan give tilsagn om tilskud til:

1. Forundersøgelse af kvælstofvådområder
2. Etablering af kvælstofvådområder
3. Forundersøgelse af fosforvådområder
4. Etablering af fosforvådområder

Sammen med ansøgning om tilskud til 2. Etablering af kvælstofvådområder og 4. Etablering af fosforvådområder har du mulighed for at reservere rammer til:

- Jordfordeling
- Statslige opkøb af jord
- Fastholdelse af vådområde, bemærk at fastholdelse skal søges i et skema for sig selv

Forundersøgelse 1. og 3. for kvælstof- og fosforvådområder indeholder både en ejendomsmæssig og en teknisk forundersøgelse. Indholdet af den ejendomsmæssige forundersøgelse er det samme for både kvælstof- og fosforvådområder, og er derfor beskrevet i samme afsnit.

Ejendomsmæssig forundersøgelse af kvælstof- og fosforvådområder

Forundersøgelsen skal muliggøre en vurdering af vådområdeprojektets gennemførlighed både med hensyn til ejendomsmæssige og tekniske forhold.

Den ejendomsmæssige forundersøgelse skal normalt indeholde:

- Beskrivelse af ejerskab.
- Beskrivelse af ejendommens beliggenhed.
- Beskrivelse af ejendommens driftsform.

- Beskrivelse af lodsejertilslutning.
- Beskrivelse af om lodsejerne enten ønsker at sælge projektjorden eller ønsker 20-årigt tilskud til fastholdelse af vådområde.
- Beskrivelse af behovet for erstatningsjord.
- Beskrivelse af behovet for jordfordeling.
- Beskrivelse af projektets samlede økonomi for så vidt angår lodsejernes erstatningsønsker.

Vær opmærksom på, at følgende specifikke oplysninger om lodsejertilslutningen altid skal fremgå af ansøgninger om tilskud til projekter om etablering af vådområder:

1. Antal lodsejere i alt.
2. Antal lodsejere, der gerne vil deltage i vådområdeprojektet.
3. Antal lodsejere, der måske vil deltage i vådområdeprojektet.
4. Antal lodsejere, der ikke vil deltage i vådområdeprojektet.

Til at beskrive de ejendomsræssige forhold skal der fremstilles et samlet kort over projektarealet med angivelse af ejerforhold. Projektgrænsen bør være fornuftig i forhold til lodsejernes fremtidige udnyttelse af områderne. Det er væsentligt, at disse arronderinger medtages, da det vil have betydning for projektets økonomi i etableringsfasen.

I forundersøgelsen skal du beskrive lodsejertilslutningen for at kunne vurdere evt. tilslutning til et etableringsprojekt. Det er ikke et krav, at du arbejder videre med at finde løsninger på evt. problemer i forhold til lodsejertilslutningen. Dette hører normalt til under realiseringsprojektet. Derfor skal en forundersøgelse, inklusive vurdering af mulighed for at fortsætte med et etableringsprojekt, kunne gennemføres på mindre end et år.

Teknisk forundersøgelse af kvælstof vådområder

Forundersøgelser gennemføres forud for etablering af vådområder for at vurdere, om projektet kan realiseres. Forundersøgelser skal således tilvejebringe alle relevante oplysninger om et muligt projekt. Tilskud til forundersøgelser kan kun omfatte forundersøgelser, der muliggør en vurdering af, om et vådområdeprojekt vil kunne opfylde bestemmelserne i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 109 af 4. februar 2015 om kriterier for vurdering af kommunale vådområdeprojekter.

Hvis du er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør realisering af projektet, vil det ikke være nødvendigt at gennemføre forundersøgelser. Vær opmærksom på om alle kriterier faktisk er opfyldt, og at fx beregningen af kvælstofreduktion er udført efter den seneste opdaterede metode på www.vandprojekter.dk.

Kriterierne er:

1. Projektområdet er beliggende inden for de delvandoplande med kvælstofreduktionsmål, der fremgår af vedtagne og offentliggjorte statslige vandplaner eller af kommunale handleplaner
2. Projektet bidrager til, at reduktionen af næringsstofbelastningen fra vandoplandet samlet udgør mindst 113 kg kvælstof pr. ha pr. år, beregnet som den gennemsnitlige forøgede denitrifikation pr. ha pr. år inden for projektområdet inkl. den reduktion af kvælstofudvaskningen, der følger af, at den jordbrugsmæssige anvendelse ændres eller ophører.
3. Projektet er omkostningseffektivt (pris/kg kvælstof).

Herudover indgår okkerudvaskning, fosforudledning, effekt på det vilde dyre- og planteliv samt evt. effekt på Natura 2000-område og på dyre- og plantearter omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og bilag 5 i behandlingen af en projektsansøgning.

Disse forhold skal derfor også indgå i en forundersøgelse.

Projektet skal som hovedregel gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer. Se også afsnittet "Etablering af vådområder".

En teknisk forundersøgelse skal normalt indeholde beskrivelse af:

- Projektets kvælstoffjernelse ud fra metode som er beskrevet på www.vandprojekter.dk.
- Projektets betydning for fosforbelastning af overfladevand ud fra metode som er beskrevet på www.vandprojekter.dk.
- Områdets topografi og hydrologi.
- Projektafgrænsning.
- Plangrundlag (udpegninger, beskyttelseslinjer, beskyttet natur og kultur).
- Arealanvendelse (dyrkningsjord, eng med høslet/græsning/brak, beskyttet natur).
- Terrænmodel (ækvidistance 0,25 m).
- Projektets konsekvenser for flora og fauna.
- Projektets konsekvenser for Natura 2000-område, hvis projektområdet er beliggende i eller i nærheden af et sådant område.
- Projektets konsekvenser for yngle- og rasteområder for beskyttede arter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og for beskyttede plantearter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 5¹.
- Geologi og jordbundsforhold.
- Vandbalance.
- Dræningsanlæg.
- Tekniske anlæg i projektområdet.
- Afværgeforanstaltninger.
- Konsekvensvurdering (inkl. påvirkningskort med sø, sump, våd eng, tør eng).
- Anlægsarbejder til gennemførelse af projektet.
- Risiko for okkerudvaskning.

Etablering af kvælstofvådområder

Tilskud til etablering af vådområder kan kun omfatte projekter, der opfylder følgende kriterier, som fastsat i Miljøministeriets bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale vådområdeprojekter med senere ændringer:

1. Projektområdet er beliggende inden for de delvandoplande med kvælstofreduktionsmål, der fremgår af vedtagne og offentliggjorte statslige vandplaner eller af kommunale handleplaner.
2. Projektet bidrager til, at reduktionen af næringsstofbelastningen fra vandoplandet samlet udgør mindst 113 kg kvælstof pr. ha pr. år, beregnet som den gennemsnitlige forøgede denitrifikation pr. ha pr. år inden for projektområdet inkl. den reduktion af kvælstofudvaskningen, der følger af, at den jordbrugsmæssige anvendelse ændres eller ophører.
3. Projektet er omkostningseffektivt.

Projektet skal som hovedregel gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer. Det vil sige en vandstand, der ikke er påvirket af kunstig afvanding eller kunstig tilførsel af vand. Ved etablering af vådområder skal de naturgivne hydrologiske processer så vidt muligt genoprettes uden vedvarende medvirken af større tekniske tiltag. Det betyder, at vandet på arealerne skal strømme frit efter de naturgivne forhold, hvad enten det drejer sig om grundvand eller overfladevand. Dog er det i orden at arbejde med nødvendige afværgeforanstaltninger og evt. reduceret pumpedrift i et i forvejen pumpet område. Forståelsen af begrebet er nærmere defineret på www.vandprojekter.dk/ under "viden om vådområder". Der arbejdes efter samme principper som under VMPII indsatsen.

Det vurderes også om:

- a) Projektet har effekt på udvaskning af okker.
- b) Projektet har effekt i forhold til en evt. forøget fosforudledning.
- c) Projektet har effekt på det vilde plante- og dyreliv.

¹Arter omfattet af de to nævnte bilag til naturbeskyttelsesloven kaldes ofte 'bilag IV-arter', hvor bilag IV-arter refererer til habitatdirektivet

- d) Projektet har effekt på Natura 2000-områder.
- e) Projektet har effekt på yngle- og rasteområder for beskyttede arter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 3, og af beskyttede plantearter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 5.

Ad a. Projekter må ikke medføre en nettoudvaskning af okker fra projektområdet. Dette vil under almindelige forhold ligge implicit i projekterne, idet der gennemføres en vandstandshævning, der reducerer iltning af jordbunden. Derved reduceres risikoen for okkerudvaskning. Forholdet skal vurderes konkret for projektarealet.

Ad b. En evt. forøget fosforudledning må ikke have negativ effekt på fx nedstrøms liggende fjorde. Der skal redegøres for risikoen for fosforudledning ved udarbejdelse af en vurdering ud fra metode som refereret på www.vandprojekter.dk.

Ad c. Eftersom projekterne gennemføres med finansiel støtte fra Landdistriktsprogrammet, skal det sandsynliggøres, at de ud fra en samlet betragtning ikke har en negativ effekt på det vilde plante- og dyreliv. Dette vil normalt være opfyldt, da projekter oftest gennemføres på arealer, som er i omdrift, og som dermed er naturfattige. Situationen kan være sammensat af både tilbagegange og fremgange i bestande og arter. Forholdet skal vurderes konkret for projektarealet.

Ad d. og e. Kommunen skal i ansøgningen oplyse, om projektet påvirker Natura2000 arealer og arter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og/eller bilag 5. Dette sker for at sikre, at det tidligt indgår i projektovervejelserne, om der er synergier eller problemer ift. EU's Habitatdirektiv, som udmøntes nogenlunde samtidig med Vandrammedirektivet. Projektet må ikke medføre skade på Natura 2000-områder, beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for beskyttede arter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 3 eller ødelæggelse af beskyttede plantearter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 5.

Ansøgningen skal indeholde alle kommunens udgifter til anlæg af vådområdet. Ansøgningen skal desuden indeholde en reservation af midler til køb af projektjord, jordfordeling og tilskud til fastholdelse af vådområde.

Det bemærkes, at etablering af vådområder normalt forudsætter en række myndighedstilladelser, og at et tilsagn om tilskud ikke erstatter myndighedsbehandlingen af et projekt efter gældende lovgivning, eksempelvis planloven, naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven, habitatbekendtgørelsen m.v. Det er en betingelse for at få tilskud, at alle nødvendige myndighedstilladelser opnås, og at alle relevante miljø- og lovkrav opfyldes, jf. nærmere nedenfor under "Støtteberettigelseskriterier og forpligtelser for tilsagn om tilskud".

Teknisk forundersøgelse af fosforvådområder

En forundersøgelse gennemføres forud for etablering af et fosforvådområde for at vurdere, om projektet kan realiseres. Forundersøgelsen skal således tilvejebringe alle relevante oplysninger om et muligt projekt. Tilskud til forundersøgelser kan kun omfatte forundersøgelser, der muliggør en vurdering af, om et fosforvådområdeprojekt vil kunne opfylde bestemmelserne i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 110 af 4. februar 2015 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende fosforvådområder.

Hvis du er i besiddelse af relevante og fyldestgørende projektoplysninger, der muliggør realisering af projektet, vil det ikke være nødvendigt at gennemføre forundersøgelser.

Kriterierne er:

1. Projektområdet er beliggende opstrøms søer med behov for reduktion af fosforbelastning, der fremgår af vedtagne og offentliggjorte statslige vandplaner eller af kommunale handleplaner.
2. Projektet bidrager til, at reduktionen af fosforbelastningen fra vandoplandet som hovedregel samlet udgør mindst 20 kg fosfor pr. ha pr år.
3. Projektet er omkostningseffektivt (pris pr. kg fosfor).

Herudover indgår okkerudvaskning, fosforudledning, effekt på det vilde dyre- og planteliv samt evt. effekt på Natura 2000-område og på dyre- og plantearter omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og bilag 5 i behandlingen af en projektansøgning. Disse forhold skal derfor også indgå i en forundersøgelse.

Projektet skal som hovedregel gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer. Se nærmere uddybning herom under "Etablering af fosforvådområder".

En teknisk forundersøgelse vil normalt indeholde beskrivelse af:

- Projektets fosfordeponering ud fra anerkendt metode som beskrevet i kapitel 2.5 i Faglig rapport nr. 840 fra Danmarks Miljøundersøgelser om Etablering af P-ådale. <http://www2.dmu.dk/Pub/FR840.pdf>
- Vurdering af risiko for fosforfrigørelse fra jorden i projektområdet ud fra vejledningen "Kvantificering af fosfortab fra N og P vådområder, Rev. version af 26. juli 2014". Vejledningen findes på www.vandprojekter.dk
- Områdets topografi og hydrologi.
- Projektafgrænsning.
- Plangrundlag (udpegninger, beskyttelseslinjer, beskyttet natur og kultur).
- Arealanvendelse (dyrkningsjord, eng med høslet/græsning/brak, beskyttet natur).
- Terrænmodel (ækvilstand 0,25 m).
- Projektets konsekvenser for flora og fauna.
- Projektets konsekvenser for Natura 2000-område, hvis projektområdet er beliggende i eller i nærheden af et sådant område.
- Projektets konsekvenser for yngle- og rasteområder for beskyttede arter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og for beskyttede plantearter, omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 5.
- Vandbalance.
- Dræningsanlæg.
- Tekniske anlæg i projektområdet.
- Afværgeforanstaltninger.
- Konsekvensvurdering (inkl. påvirkningskort med sø, sump, våd eng, tør eng).
- Anlægsarbejder til gennemførelse af projektet.
- Risiko for okkerudvaskning.

Etablering af fosforvådområder

Tilskud til etablering af vådområder kan kun omfatte projekter, der opfylder følgende kriterier, som fastsat i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 110 af 4. februar 2015 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende fosforvådområder:

1. Projektområdet er beliggende opstrøms søer med behov for reduktion af fosforbelastning, der fremgår af vedtagne og offentliggjorte statslige vandplaner eller af kommunale handleplaner jf. Miljøministeriets bekendtgørelse om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende fosforvådområder.
2. Projektet bidrager til, at reduktionen af fosforbelastningen fra vandoplandet samlet udgør mindst 20 kg fosfor pr. ha pr år. Dette kan fraviges i særlige tilfælde.
3. Projektet er omkostningseffektivt (pris pr. kg fosfor).

Projekterne skal være omkostningseffektive. Dette sikres blandt andet ved, at projektet:

- lokaliseres således, at mest muligt af projektområdet er beliggende inden for 100 meter fra vandløbskant, idet det kun er sådanne arealer, der kan indgå i beregning af projektets fosfordeponering,
- lokaliseres overvejende på vedvarende græsarealer, naturarealer eller andre ekstensivt anvendte arealer, idet sådanne arealer vil være billigst at kompensere og tillige som udgangspunkt har mindst risiko for fosforfrigivelse fra jorden,

- gennemføres med færrest muligt, enkle og prisbillige anlægstiltag.

Det vurderes også om:

- a. Projektet kan gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer.
- b. Projektet har effekt på udvaskning af okker.
- c. Der er risiko for fosforfrigivelse fra jorden i projektområdet.
- d. Projektet har effekt på det vilde plante- og dyreliv.
- e. Projektet har effekt på Natura 2000-områder.
- f. Projektet har effekt på yngle- og rasteområder for beskyttede arter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 3, og af beskyttede plantearter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 5.

Ad a. Projektet skal som hovedregel gennemføres ved etablering af naturlige hydrologiske processer. Herved forstås en vandstand, der ikke er påvirket af kunstig afvanding eller kunstig tilførsel af vand. Ved etablering af vådområder skal de naturgivne hydrologiske processer så vidt muligt genoprettes uden vedvarende medvirken af større tekniske tiltag. Det betyder, at vandet på arealerne skal strømme frit efter de naturgivne forhold, hvad enten det drejer sig om grundvand eller overfladevand. Dog er det i orden at arbejde med nødvendige afværgeforanstaltninger og evt. reduceret pumpedrift i et i forvejen pumpet område. Forståelsen af begrebet er nærmere defineret på www.vandprojekter.dk under "viden om vådområder". Der arbejdes efter samme principper som under VMPII indsatsen.

Ad. b. Projekter må ikke medføre en nettoudvaskning af okker fra projektområdet. Dette vil under almindelige forhold ligge implicit i projekterne, idet der gennemføres en vandstandshævning, der reducerer iltning af jordbunden. Derved reduceres risikoen for okkerudvaskning. Forholdet skal vurderes konkret for projektarealet.

Ad c. Der skal på grundlag af kemiske analyser af jern – fosfor forholdet i repræsentativt udtagne jordprøver fra projektområdet foretages en vurdering af, om der er en potentiel risiko for fosforfrigivelse fra projektområdet. Hvis vurderingen viser, at der er risiko for fosforfrigivelse i projektområdet, kan projektet ikke opnå støtte. Prøveudtagning, kemiske analyser og vurdering af analyseresultater skal udføres efter vejledningen "Kvantificering af fosfortab fra N og P vådområder, rev. version 26. juni 2014. Vejledningerne findes på www.vandprojekter.dk.

Ad d. Eftersom projekterne gennemføres med finansiel støtte fra Landdistriktsprogrammet, skal det sandsynliggøres, at de ud fra en samlet betragtning ikke har en negativ effekt på det vilde plante- og dyreliv. Dette vil normalt være opfyldt, da projekter oftest gennemføres ved ekstensivering af omdriftsarealer og/eller ændring af afvandingsforhold og oversvømmelses hyppighed på i forvejen ekstensivt udnyttede landbrugs- eller naturarealer. Situationen kan være sammensat af både tilbagegange og fremgange i bestande og arter. Forholdet skal vurderes konkret for projektarealet.

Ad e. og f. Kommunen skal i ansøgningen oplyse om projektet påvirker Natura 2000 arealer og arter omfattet af naturbeskyttelseslovens bilag 3 og/eller bilag 5. Dette sker for at sikre, at det tidligt indgår i projektovervejelserne, om der er synergieffekter eller problemer ift. EU's Habitatdirektiv, som udmøntes nogenlunde samtidig med Vandrammedirektivet. Projektet må ikke medføre skade på Natura 2000-områder, beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- og rasteområder for beskyttede arter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 3 eller ødelæggelse af beskyttede plantearter, jf. naturbeskyttelseslovens bilag 5.

Ansøgningen skal indeholde alle kommunens udgifter til etablering af vådområdet. Ansøgningen skal desuden indeholde en reservation af midler til tilskud til fastholdelse af vådområde, jordfordelinger og evt. omkostninger til statens erhvervelse af jord.

Det bemærkes, at etablering af vådområder normalt forudsætter en række myndighedstilladelser, og at et tilsagn om tilskud ikke erstatter myndighedsbehandlingen af et projekt efter gældende lovgivning, eksempelvis planloven, naturbeskyttelsesloven, vandløbsloven, habitatbekendtgørelsen m.v. Det er en betingelse for at få tilskud, at alle nødvendige myndighedstilladelser opnås og at alle relevante miljø- og lovkrav opfyldes, jf. nærmere nedenfor under "Betingelser for tilsagn om tilskud og forpligtelser".

Forhold til N og P VOP

Når du indsender ansøgning om etablering skal du sikre, at projektet optræder korrekt i den gældende vandoplandsplan for vandoplandet (VOP). I modsat fald skal Vandoplandsstyregruppen indsende en revideret VOP, der er i overensstemmelse med det ansøgte projekt.

Afgørelse om tilsagn om tilskud eller afslag, herunder prioritering

Afslag og delvist afslag

Vi kan give afslag eller delvist afslag til et projekt, hvis vi vurderer, at:

- ansøgningen ikke er tilstrækkeligt oplyst
- effekten af det ansøgte projekt ikke i tilstrækkeligt omfang bidrager til at opfylde formålet med ordningen
- effekten af det ansøgte projekt ikke er tilstrækkelig set i forhold til projektets samlede udgifter, eller
- de anslåede udgifter ikke er rimelige

Prioritering af projekter

Naturstyrelsen prioriterer ansøgningerne i en ansøgningsrunde efter bedste omkostningseffektivitet, dvs. efter hvor meget det koster at fjerne et kg. kvælstof eller fosfor (pris pr. kg). Hvis flere projekter har samme omkostningseffektivitet, prioriteres disse efter størrelsen af kvælstofreduktionen, henholdsvis fosforreduktionen.

Hvilke udgifter kan du få tilskud til

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet, og de skal være direkte relateret til projektaktiviteterne og til gennemførelse af projektet.

Det er dit ansvar at redegøre for dette i ansøgningen. Du skal derfor udspecificere alle udgifter, når du søger om tilsagn om tilskud.

Vi kan kun udbetale tilskud til udgifter, som er **afholdt og betalt** inden for projektperioden. En udgift er afholdt, når arbejdet er udført, og der er udstedt en faktura til tilsagnshaver.

Oversigt over tilskudsberettigede udgifter

De tilskudsberettigede udgifter til forundersøgelser kan omfatte udgifter til:

1. Løn til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet
2. Undersøgelser
3. information og møder
4. Konsulentbistand
5. 15 % overhead af den direkte lønudgift

De tilskudsberettigede udgifter til anlæg kan omfatte udgifter til:

1. Løn til tilsagnshavers personale
2. Undersøgelser
3. information og møder
4. Køb af vare og serviceydelser, herunder konsulentbistand og entreprenørydelser til brug for projektering
5. anlægsarbejde
6. tinglysning af vådområdedeklaration
7. 15 % overhead af den direkte lønudgift

Vi kan godkende **andre udgifter** end de ovennævnte som tilskudsberettigede. Det er en betingelse for godkendelse, at vi vurderer, at udgifterne er af væsentlig betydning for at gennemføre projektet.

Indtægter skal fratrækkes de tilskudsberettigede udgifter.

Løn til tilsagnshaver personale

Se selvstændigt kapitel om dette.

Rejseudgifter

Der kan kun ydes tilskud til rejseomkostninger til tilsagnshaver og tilsagnshavers personale.

Ved udgifter til **tog, bus, fly og færge** gives kun tilskud til økonomiklasse. Billetter accepteres som gyldig dokumentation for både afholdt og betalt udgift. Ved udbetaling af tilskud skal du kunne dokumentere udgifterne ved kopi af billetter.

Indkvartering og diæter registreres efter satsreguleringen for tjenesterejser i staten for det år, hvor udgiften er afholdt. Se Finansministeriets cirkulære om satsregulering for tjenesterejser. Ved udbetaling af tilskud til hotelovernatning kan kun faktiske udgifter indgå, dog max. satsreguleringen.

Refusion for **kørsel i egen bil** kan kun ske til statens laveste kørselstakst. Der kan ikke gives tilskud til brændstof. Udgiften skal kunne dokumenteres ved kørselsregnskab for den enkelte medarbejder. Dette kørselsregnskab skal indsendes, når du anmoder om udbetaling af tilskud.

Kørselsregnskabet skal indeholde:

- Information om hvem der har kørt
- Dato for hvornår kørslen er foretaget
- Antallet af kilometer
- Formålet med kørslen, fx møde med samarbejdspartner NN
- Adresser på hvorfra kørslen starter og slutter

Konsulentbistand

Hvis du søger om tilskud til konsulentbistand, skal timeantallet og timeprisen fremgå af din ansøgning om tilsagn om tilskud, og du skal du beskrive, hvilken opgave konsulenten skal udføre.

Eventuelle rejseudgifter betalt af konsulenten skal være indeholdt i konsulentens timepris, da de ellers vil blive trukket ud af tilskudsgrundlaget før udbetaling.

På udbetalingstidspunktet skal du sende faktura på konsulentydelsen. Fakturaen skal være tilstrækkelig detaljeret til, at vi kan afgøre, om den er i overensstemmelse med tilsagnet og projektbeskrivelsen og vedrører projektet. Antal timer, timepris og udførte opgaver skal fremgå af fakturaen.

Materialer

Materialer er som udgangspunkt varer, som forbruges i projektet, og som ikke kan genbruges efter projektet, fx foder, såsæd, gødning, kemikalier, råvarer.

Overhead

Overhead beregnes som 15 % af de samlede, direkte tilskudsberettigede udgifter til løn til tilsagnshavers personale, der er beskæftiget med projektet.

Leje af lokaler

Hvis du har behov for at leje lokaler uden for ansøgers virksomhed for at gennemføre aktiviteterne i projektet, kan du få tilskud til dette. Tilskudsberettigede udgifter til leje af lokaler omfatter rene lejeudgifter og ikke udgifter til fx indkvartering og forplejning i forbindelse hermed.

Indtægter i projektperioden

Hvis projektet genererer indtægter i projektperioden, fx entréindtægter eller salg af flis, skal indtægterne fratrækkes de samlede tilskudsberettigede udgifter. Dette sker på udbetalingstidspunktet. På ansøgningstidspunktet skal du oplyse, om du *forventer*, at projektet genererer indtægter i projektperioden.

Indtægter efter projektperioden

Hvis projektets samlede omkostninger er større end 1 mio. euro, skal du – når du søger om tilsagn om tilskud, og når du søger om udbetaling af tilskud – oplyse, om du *forventer*, at projektet genererer indtægter efter projektperioden.

Særligt om løn til personale

Personale

Tilsagnshavers personale kan udføre arbejde i projektet i projektperioden, og udgifterne hertil kan indgå som tilskudsberettigede udgifter. Ved tilsagnshavers personale forstås medarbejdere, som allerede er ansat hos tilsagnshaver, og nye medarbejdere som ansættes hos tilsagnshaver i forbindelse med det konkrete projekt for en tidsbegrænset periode.

Hvis tilsagnshaver er en virksomhed, er det virksomhedens personale, der kan udføre arbejde i projektet. Hvis tilsagnshaver er en forening eller organisation, er det foreningens eller organisations personale, der kan udføre arbejde i projektet.

Virksomhedsejere og private ansøgere kan ikke ansætte sig selv i et projekt og kan ikke få tilskud til egen løn. Du kan ikke få tilskud til aflønning af tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer, herunder formænd, i foreninger og organisationer.

Lønkategorier, timesatser og årsløn

Hver medarbejder, der modtager løn i projektet, skal placeres inden for én af fem kategorier, alt efter hvilken type arbejde medarbejderen udfører i projektet. Du skal derfor vurdere, hvilke typer af opgaver hver medarbejder løser i projektet, da det er opgavetyper, der bestemmer hvilken lønkategori en given medarbejder skal placeres i.

Til hver kategori er der knyttet en timesats, som er den maksimale timeløn, der kan godkendes som tilskudsberettiget inden for kategorien (både på tilsagns- og

udbetalingstidspunkt). Der kan dog kun udbetales til den faktiske timeløn for en medarbejder. Hvis en medarbejder er placeret i lønkategori 2, hvor den maksimale timesats er 378 kr., kan der kun udbetales til en timeløn på 362 kr., hvis medarbejderens faktiske timeløn er 362 kr.

Lønkategori	Maksimal timesats (kr.)
1. Almindeligt ledelsesarbejde inden for administration, erhvervsorienterede funktioner og produktions- og servicevirksomhed. *)	548
2. Arbejde, der forudsætter viden på højt niveau inden for pågældende område, naturvidenskab og ingeniørvirksomhed (inden for naturvidenskab, ingeniør, økonomi, administration, jura, samfundsvidenskab)	378
3. Arbejde, der forudsætter viden på mellemniveau (teknisk arbejde inden for videnskab, i ingeniørvirksomhed, skib- og luftfart, forretningsservice, økonomi, administration og salg, jura, samfundsvidenskab, kultur, information og kommunikationsteknikerarbejde)	344
4. Almindeligt kontor- og kundeservicearbejde (sekretærarbejde, regnskab)	286
5. Arbejde inden for landbrug, skovbrug og fiskeri, ekskl. medhjælp	261

*) I særlige tilfælde kan lønkategori 1 omfatte arbejde, der forudsætter særlig erfaring og relevant specialviden på højeste niveau inden for et fagområde, som skal tilgodeses i projektet.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør ét årsværk. Et årsværk er på 1513 timer.

Er der flere medarbejdere i projektet under den samme kategori, skal du skrive dem som en post med den maks. løn, som er beskrevet i ovenstående skema.

Årslønnen må indeholde:

- Ferieberettiget løn.
- Arbejdsgivers betalte pensionsudgift.
- Arbejdsgivers betalte ATP-udgift.
- Arbejdsgivers betalte udgifter til andre lønrelaterede omkostninger (fx barselsfonden, flexfonde).
- Feriepenge optjent under ansættelsen på projektet.

Årslønnen må ikke indeholde:

- Gratialer.
- Provisioner.
- Andre ikke-overenskomstmæssige ydelser.
- Fri bil, telefon, fri kost og logi, personalegoder m.m.

Stillingsbeskrivelser

Ved ansøgning om tilsagn er det ikke nødvendigt at angive navne på alle konkrete medarbejdere. Du skal dog oplyse navne på nøglepersoner i projektet. Det er vigtigt, at medarbejdernes opgaver i projektet beskrives så detaljeret, at de kan placeres inden for de fem lønkategorier og samtidig relaterer sig til de konkrete aktiviteter i projektbeskrivelsen.

Stillingsbeskrivelser for hver medarbejder eller gruppe af medarbejdere inden for en lønkategori i en delaktivitet er en uddybning af de konkrete arbejdsopgaver i projektet. De bruges til at vurdere, hvordan opgaverne relaterer sig til de fem lønkategorier, dvs. til en vurdering af om timesatserne er rimelige.

Ved ansøgning om tilsagn om tilskud skal hver delaktivitet i projektet indeholde mindst én stillingsbeskrivelse for hver af de valgte lønkategorier. Du skal desuden angive timeantallet og timesatsen og den tidsmæssige periode for hver lønkategori for hver delaktivitet. Stillingsbeskrivelserne for hver lønkategori for hver delaktivitet skal som udgangspunkt laves på medarbejderniveau. Hvis et projekt omfatter mange medarbejdere (to eller flere) inden for

samme lønkategori, der udfører samme type af opgaver i projektet, kan de grupperes i samme stillingsbeskrivelse.

Timeregnskab

Ved ansøgning om udbetaling af tilskud skal det være muligt at henføre en konkret medarbejder til en konkret arbejdsopgave i projektet. Du skal derfor indsende information om, hvilke medarbejdere, der har udført hvilke arbejdsopgaver. Det gøres ved indsendelse af timeregnskab for hver medarbejder.

Timeregnskabet skal udarbejdes regelmæssigt for den enkelte medarbejder og som minimum på månedsbasis. Det er tilladt at bruge virksomhedens eget system til timeregnskab.

Af timeregnskabet skal fremgå antallet af timer pr. aktivitet, dato for arbejdets udførelse og vigtigste arbejdsopgaver, som er gennemført inden for aktiviteten.

Timeregnskabet skal underskrives og dateres af medarbejderen og arbejdsgiveren.

Lønsedler

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du sende lønsedler for alle de medarbejdere, der indgår i udbetalingsansøgningen, idet der kun kan udbetales til den faktiske timeløn. Du skal indsende lønsedler for hele den periode, som udbetalingsansøgningen vedrører.

Kontrakter

Ved udbetaling af tilskud til løn til nye medarbejdere, der udelukkende er ansat til at udføre opgaver i projektet i en tidsbegrænset periode, skal du indsende ansættelseskontrakten, når du søger om udbetaling af tilskud. Der kan kun udbetales tilskud til løn, når der foreligger en konkret tidsbegrænset og skriftlig aftale med den ansatte. Kontrakten skal være underskrevet af medarbejderen og arbejdsgiveren.

Hvilke udgifter kan du ikke få tilskud til

De tilskudsberettigede udgifter kan ikke omfatte (listen er ikke udtømmende):

1. Udgifter, som du har afholdt, inden vi har givet tilladelse til at iværksætte projektet.
2. Udgifter, som du har betalt uden for projektperioden.
3. Udgifter til tilsagnshavers eget arbejde, herunder arbejde udført af formænd og tegningsberettigede bestyrelsesmedlemmer i foreninger og organisationer.
4. Udgifter til køb af brugt udstyr og brugt materiel.
5. Udgifter til leje og leasing af udstyr (gælder både for tilsagnshaver og for konsulenter i projektet).
6. Udgifter til reparation af udstyr.
7. Udgifter til opførelse og ombygning af bygninger.
8. Almindelige driftsudgifter.
9. Regnskabs- og revisorvirksomhed, herunder forberedelse og fremskaffelse af oplysninger, der er nødvendig for varetagelsen af disse opgaver.
10. Bogholderi, debitoropfølgning, fakturering, udarbejdelse af skatte- og driftsregnskab.
11. Udgifter i form af naturalydelse.
12. Udgifter til produkter og ydelser, som tilsagnshaver sælger fra egen virksomhed.
13. Finansierings-, revisions-, advokat og pengeinstitutomkostninger.
14. Renter af gæld.
15. Moms, medmindre momsen endeligt bæres af dig.
16. Udgifter, som du eller ejer eller forpagter af arealet er forpligtet til at gennemføre i medfør af anden lovgivning.
17. Udgifter, hvortil der ydes offentlig støtte eller støtte i medfør af anden lovgivning
18. Udgifter, hvortil der gives andre EU-tilskud.

19. Udgifter til forskning og teknologiskudvikling.
20. Køb på afbetaling med eller uden ejendomsforbehold.
21. Simple genanskaffelsesinvesteringer (ved investeringsprojekter).
22. Udgifter til varetagelse af sædvanlige myndighedsopgaver.
23. Udgifter til aktiviteter på arealer med skov eller beliggende i skov, herunder brandbælter.
24. Udgifter til løsøre.

Almindelige driftsudgifter

Almindelige driftsudgifter omfatter fx husleje, forsikringer, energiforbrug, kontorholdsudgifter, abonnementer, telefon mv.

Desuden er igangværende aktiviteter, som er en del af ansøgers almindelige løbende drift, ikke tilskudsberettigede.

Naturalydelser

udgifter i form af naturalydelser, som omhandlet i artikel 69 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) Nr. 1303/2013 af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006, er ikke støtteberettiget.

Det betyder bl.a. at udgifter til brug af kommunens egne maskiner ikke er støtteberettigede.

Udgifternes rimelighed/rimelige priser

På www.vandprojekter.dk kan du se niveauet for rimelige priser for hhv. forundersøgelser og etablering (anlægsomkostninger og andre udgifter)

Handel mellem afhængige parter/armslængdeprincippet

Er tilbuddet afgivet af en af ansøger afhængig virksomhed, kan du kun få tilskud til kostprisen af varen/ydelsen. Kostprisen er den faktiske afholdte og betalte nettoudgift hos den part, som leverer varen/ydelsen. Du skal vedlægge dokumentation for kostprisen.

Prisen for en given ydelse må ikke være påvirket af sammenfald af interesser mellem sælger og køber, dvs. at udvekslingen af varer og tjenesteydelser sker fuldt ud som på det frie marked under fuld konkurrence. Med interesseforbunden/afhængig part menes, at der mellem to parter er et indbyrdes ejerforhold, en bestemmende eller betydelig indflydelse, familiemæssige relationer eller en fælles tilknytning til samme større organisatoriske enhed.

Eksempel på parter, som altid anses for interesseforbundne/afhængige, er:

- To afdelinger i samme kommune, hvor den ene er støttemodtager, og den anden fx en entreprenøraftdeling leverer en ydelsen
- Ægtefæller eller anden familie, hvor den ene er støttemodtager, og den anden driver den virksomhed, der leverer varen eller tjenesteydelser til projektet.
- Virksomheder ejet af sammen person.
- En virksomhed, der ejer en anden virksomhed (fx moder- og datterselskab).

Udbudsregler

Udbud skal både sikre effektiv konkurrence, så alle virksomheder har lige adgang til offentlige støttede kontrakter, og sikre, at der indkøbes bedst og billigst.

Som tilsagnshaver efter denne ordning, kan du være omfattet af EU's udbudsregler eller reglerne i den danske tilbudslov (bekendtgørelse af lov nr. 1410 af 07/12/2007 om indhentning af tilbud på visse offentlige og offentligt støttede kontrakter).

Hvis dit projekt er omfattet af en kontrakt, der er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, skal du oplyse om det allerede i ansøgningen.

Vær opmærksom på, hvis du vil tilføje noget til et projekt eller udvide et projekt, som allerede har været i udbud, skal den nye del også i udbud.

Hvis de projektaktiviteter, vi kan give tilskud til, indgår som del af et større projekt, er det det samlede projekts kontraktsum, der afgør, om du er omfattet af udbudsreglerne, og om det er tilbudsloven eller EU's udbudsdirektiv, som gælder.

Du skal senest ved anmodning om udbetaling dokumentere, at du har opfyldt reglerne. Det betyder også, at du kan komme til at skulle sende dokumentation for, at du har gennemført udbud for dele af dit projekt, som ikke er omfattet af NaturErhvervstyrelsens tilsagn.

Du skal opbevare al dokumentation for, at reglerne er overholdt, dvs. ikke kun det som skal indsendes, i mindst 5 år fra datoen for slutudbetaling. Det betyder blandt andet, at du også skal opbevare de tilbud, du ikke har accepteret.

Vi kan på ethvert tidspunkt forlange at se materialet. Hvis det senere viser sig, at du ikke har holdt dokumenterne tilgængelige, er det misligholdelse af en tilsagnsbetingelse, og tilsagnet kan bortfalde.

Du skal også være opmærksom på, at vi kan nedsætte den samlede værdi af de tilskudsberettigede projektudgifter for et projekt, hvis vi konstaterer, at EU's udbudsregler eller reglerne i tilbudsloven ikke er overholdt. Det nedsatte tilskud vil blive fastsat ud fra en vurdering af art og grovhed af overtrædelsen, og ud fra en vurdering af det økonomiske tab for Den Europæiske Landdistriktsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), der vurderes at være forbundet hermed.

Det er vigtigt, at du selv orienterer dig om udbuds- og tilbudsreglerne. Du finder informationen på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside,

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Regler-og-vejledninger-mm/Regler>

<http://www.kfst.dk/Offentlig-konkurrence/Regler-og-vejledninger-mm/Vejledninger>

Støtteberettigelseskræterier og forpligtelser for tilsagn om tilskud

Støtteberettigelseskræterier

Vi kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis støtteberettigelseskræterierne for tilsagn om tilskud ikke er opfyldt.

Det er et støtteberettigelseskræterier for tilsagn om tilskud til både **forundersøgelser og etablering** af vådområder, at:

- Projektet er indstillet af Naturstyrelsen.
- Projektet gennemføres i overensstemmelse med formålet for ordningen.
- Du som tilsagnshaver er en kommune.
- Du sender din udbetalingsanmodning og afsluttende rapport til NaturErhvervstyrelsen.
- Du sikrer, at kontrolmyndigheden har adgang til at kontrollere projektet.

Herudover er det et støtteberettigelseskræterie for **etablering** af vådområder, at:

- De nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder er opnået inden din anmodning om første udbetaling.
- Du sikrer, at der tinglyses servitut på alle ejendomme med arealer inden for projektområdet.

I tilsagnet kan vi fastsætte nærmere betingelser om, at du skal medvirke ved evaluering af projektet efter projektets afslutning.

Forpligtelser

I nogle tilfælde medfører en overtrædelse ikke, at tilsagnet om tilskud bortfalder, og at hele tilskuddet skal tilbagebetales, men at vi foretager en proportional nedsættelse af tilskuddet ud fra en konkret vurdering. Vi vurderer ud fra overtrædelsens alvor, omfang og varighed, samt om der er tale om en gentagelse, og ud fra en vurdering af det eventuelle tab, der måtte være for Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.

De krav, der vil medføre en vurdering og eventuel proportional nedsættelse af tilskuddet, kalder vi forpligtelser.

Det er en forpligtelse for tilsagn om tilskud til både **forundersøgelser og etablering** af vådområder, at:

- Projektet skal gennemføres i overensstemmelse med tilsagnet.
- Du afgiver de oplysninger, vi anmoder om til brug for sagsbehandlingen.
- Projektet afsluttes inden den dato, vi har anført i tilsagnet og som du kan få forlænget efter ansøgning om projektændring, dog ikke længere end til den 1. august 2023.
- Du sender din udbetalingsanmodning, opgørelse over betalte tilskudsberettigede udgifter, alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling senest tre måneder efter den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet.
- Du sender din slutrapport for projektet senest tre måneder efter den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet.
- Udbetalingsbilag med tilhørende originale regnskabsbilag holdes tilgængelige i fem år regnet fra datoen for slutudbetaling.
- Du, hvis dit projekt eller dele heraf er omfattet af EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler, holder dokumenter, som dokumenterer, at EU's udbudsregler eller tilbudslovens regler er overholdt, tilgængelige mindst fem år fra datoen for slutudbetaling.
- Du opretholder projektet i 5 år fra datoen for afsluttende udbetaling.
- Investeringer der indgår i projektet, ikke ændres væsentligt, ophører eller flyttes uden for projektområdet, i fem år fra udbetaling.
- Du har et særskilt regnskabssystem (se nedenstående beskrivelse).
- Du overholder EU's udbudsregler eller tilbudsloven.
- Du overholder forpligtelserne om skiltning, se afsnittet om information og offentlig omtale.

Herudover er det en forpligtelse for **etablering** af vådområder, at:

- Du sikrer, at vi, eller en vi har bemyndiget hertil, har adgang til at foretage målinger i projektområdet i den femårige opretholdelsesperiode.
- Vådområdet etableres og fastholdes som græs- og naturareal. Arealerne må ikke omlægges.
- Du sikrer, at der tinglyses servitut om vådområde på alle ejendomme med arealer indenfor projektområdet senest to år efter datoen for slutudbetaling.

I tilsagnet fastsætter vi nærmere betingelser om din forpligtelse til at informere om den offentlige medfinansiering af projektet.

I tilsagnet kan vi fastsætte nærmere betingelser om, at du skal medvirke ved evaluering af projektet efter projektets afslutning.

Underretningspligt

Hvis vi forlanger det, skal du i hele perioden, hvor betingelser for tilsagn om tilskud skal opfyldes, afgive en erklæring til os om, hvorvidt betingelserne for tilsagn om tilskud fortsat opfyldes. Du har også pligt til at give os skriftlig meddelelse om forhold, der kan medføre bortfald eller tilbagebetaling af tilskuddet.

Særskilt regnskabssystem

Du skal sikre, at de projektrelaterede udgifter og indtægter enten bogføres med en særlig kode i dit regnskabssystem eller på særskilte konti i et separat regnskabssystem, der omfatter samtlige transaktioner vedrørende projektet. Samtlige fakturaer skal kunne genfindes entydigt på denne konto.

Tilladelser fra offentlige myndigheder

Hvis projektet kræver offentlige tilladelser, skal du oplyse dette i ansøgningskemaet.

På udbetalingstidspunktet skal du sammen med udbetalingsanmodningen sende de nødvendige tilladelser til projektet fra offentlige myndigheder. Det kan være i form af kopi af de nødvendige dele af tilladelsen, fx miljøgodkendelsen, eller en erklæring fra kommunen om, at de nødvendige tilladelser er opnået.

Tilskuddet kan ikke udbetales, før denne dokumentation foreligger. Det gælder også ved anmodning om rateudbetaling.

Projektet er gennemført i overensstemmelse med tilsagnet

Projektet skal altid leve op til formålet med tilsagnet. Det betyder, at har du fået tilskud til et kvælstofvådområde, skal projektet fjerne kvælstof. Projektet skal også altid som udgangspunkt leve op til den beskrivelse, der er lavet i tilsagnet og det ansøgningsmateriale, der ligger til grund for tilsagnet. Der kan dog opstå mindre ændringer under udførelse af gravearbejdet, som kan betragtes som bagateller. Disse kan være:

- Mindre ændringer i mængden (længde og antal) af kappet dræn: Ved etablering af et vådområde vil drænene (med tilhørende brønde) i projektområdet ofte blive kappet.
- Mindre ændringer i antallet af dræn der kappes findes oftest ved brug af drænkort og højdemodeller. Disse oplysninger er upræcise, og når gravearbejdet begynder, viser det sig ofte, at der er en anden mængde dræn i projektområdet end først antaget.
- Mindre ændringer i meter vandløb genslynget: Antallet af m vandløb, der genslynkes kan ligeledes variere da, der under gravearbejdet kan findes ukendte forhold, der medfører, at vandløbene ikke kan ligges i de først planlagte slyngninger. Desuden kan hævnningen af en vandløbsbund også variere.
- Andre faktorer der kan variere fra ansøgningen, og som ikke har betydning for udbetalingen af projektet: mindre ændringer i mængden af fordelerrander, grøfter, størrelsen på digerne.

Har du foretaget disse ændringer, skal du forklare, hvad de har af betydning for anlægsbudgettet. Har de ingen betydning for anlægsbudgettet, skal du også forklare hvorfor ikke.

Kender du ændringerne inden gravearbejdet påbegyndes, skal du ansøge om en ændring af tilsagn. Læs også afsnittet om ændringer

Projektet afsluttes efter projektperioden

Projektet skal afsluttes, så der er et funktionelt vådområde, når tilsagnsperioden udløber. Planering og eftersåning kan ske efter tilsagnsperioden er udløbet. Bemærk at udgifter afholdt efter tilsagnsperioden er udløbet ikke er tilskudsberettigede.

Tinglysning af projektet

Det er dit ansvar som tilsagnshaver at sikre, at alle ejendomme med arealer indenfor projektområdet er tinglyst. Tinglysningen skal ske senest to år efter afsluttende udbetaling.

I servituten skal NaturErhvervstyrelsen være anført som påtaleberettiget.

For indholdet af servituten se Bekendtgørelsen nr. om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter.

Særligt om information og offentlig omtale

Det er et krav i EU-reglerne, at modtagerne af tilskud skal oplyse offentligheden om projekter, der finansieres under Landdistriktsprogrammet.

Reglerne gælder for følgende typer af projekter:

- Investeringsprojekter – projektomkostninger som overstiger 375.000 kr.
- Infrastrukturprojekter – projektomkostninger som overstiger 3.750.000 kr.
- Publikationer og elektronisk formidling.

Investeringsprojekter

Du skal opsætte et oplysningsskilt på investeringsprojekter med samlede projektomkostninger på mere end 375.000 kr.

Oplysningsskiltet skal indeholde følgende oplysninger, der skal fylde mindst 25 procent af skiltet:

- Den Europæiske Unions logo.
- Miljøministeriets logo.
- Fødevareministeriets logo.
- Følgende tekst: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne".
- Projekt titlen og beskrivelse af projektet.

Tekst og logo finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk under [Kommunale kvælstofvådområder](#) eller [Kommunale fosforvådområder](#) under fanen skema og vejledning.

Krav til skiltet:

- Bestandigt materiale (laminat)
- Minimum A4 størrelse

Krav til placering af skiltet:

- Skiltet skal placeres klart og synligt for offentligheden i umiddelbart tilknytning til investeringen.
- For maskiner, som kan transporteres rundt fx traktorer, skal skiltet placeres synligt på maskinen.

Skiltet skal placeres efter projektet er fuldført, dvs. senest ved projektperiodens slutdato, inden du søger om udbetaling af tilskud.

Du skal sende fotodokumentation, når du søger om udbetaling, dvs. to fotos der viser hhv. 1) hvad der står på skiltet, og 2) hvor skiltet er placeret.

Skiltet skal opretholdes i 5 år - regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du nedsættelse af dit tilskud.

Infrastrukturprojekter

For igangværende infrastrukturprojekter med samlede projektkomkostninger på over 3.750.000 kr., skal du opsætte en oplysningstavle på stedet allerede i den periode, hvor arbejdet udføres.

Oplysningstavlen skal indeholde følgende oplysninger, der skal fylde mindst 25 procent af skiltet:

- Den Europæiske Unions logo.
- Miljøministeriets logo.
- Fødevareministeriets logo.
- Følgende tekst: " Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne".
- Projekt titlen og beskrivelse af projektet.

Tekst og logo finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk under kommunale kvælstofvådområder – anlæg eller fosforvådområder.

Krav til skiltet:

- Vejrbestandigt materiale som messing eller plastplade (ikke laminat).
- Minimum A3 størrelse.

Krav til placering:

- Skiltet skal placeres klart og synligt for offentligheden i umiddelbart tilknytning til infrastrukturen.

Du skal sende fotodokumentation, når du søger om rate- og slutudbetaling, dvs. to fotos der viser hhv. 1) hvad der står på skiltet, og 2) hvor skiltet er placeret.

Skiltet skal opretholdes i mindst 5 år - regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du nedsættelse af dit tilskud.

På publikationer og ved elektronisk formidling

Alle publikationer, artikler og websider m.m., som bliver finansieret gennem et projekt, **skal indeholde** følgende:

- Den Europæiske Unions logo.
- Miljøministeriets logo.
- Fødevareministeriets logo.
- Følgende tekst: "Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne."
- På publikationer, som fx brochurer, foldere, nyhedsbreve, plakater, flyers, skal EU logo og teksten placeres på forsiden.
- Ved elektronisk kommunikationsformidling i form af websider og andet elektronisk informationsmateriale, skal der ud over ovenstående også indsættes link til Kommissionen.

Tekst, logo og link til Kommissionen finder du på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk under [kommunale kvælstofvådområder](#) eller [Kommunale fosforvådområder](#) – anlæg eller fosforvådområder.

Du skal sende dokumentation, hvor korrekt logo og tekst kan ses sammen med din ansøgning om rate- og slutudbetaling.

Materialet skal opretholdes i 5 år – regnet fra datoen for slutudbetaling.

Hvis du ikke skilter efter disse regler, risikerer du nedsættelse af dit tilskud.

Særligt om opretholdelse af projektet

Skriftligt og elektronisk materiale

Hvis projektet omfatter udarbejdelse af artikler og andet skriftligt eller elektronisk materiale, skal du opbevare dette materiale i fem år fra slutudbetaling.

Projektet skal opretholdes i en periode på fem år fra afsluttende udbetaling af tilskud.

Udstyr

Hvis du har fået tilskud til kommunale kvælstof eller fosforvådområder, skal du opretholde projektet og opbevare evt. udstyr i fem år fra slutudbetaling af tilskud.

Hvis udstyr og disse materialer går i stykker inden for projektperioden, skal det repareres for din regning. Er det ikke muligt at reparere det pågældende udstyr/materiale, skal du erstatte det for egen regning.

Hvis udstyret/materialet går i stykker efter projektperioden, men inden for 5-årsperioden, og der ikke længere er brug for genstanden, vil vi normalt ikke forlange, at genstanden erstattes, men den skal stadig opbevares.

Du skal opbevare faktura og dokumentation for betaling af den nyindkøbte genstand, indtil den oprindelige 5-årige periode udløber.

Du skal endvidere opbevare faktura og dokumentation for betaling af den defekte genstand, indtil den oprindelige 5-årige periode udløber.

Hvis du er i tvivl, skal du kontakte os.

Hvordan søger du om tilskud

Du skal sende din ansøgning om tilsagn om tilskud på et særligt skema, som du finder på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk eller i Fødevarerministeriets Tast selv-service (<http://tastselv.fvm.dk>).

Link til Tast selv-service og skema findes på www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under kommunale kvælstofvådområder. Her finder du også links til vejledning i brug af Tast selv-service.

Din ansøgning skal være modtaget hos os inden for ansøgningsfristen.

Vi kan i særlige tilfælde dispensere for brug af Tast-selv-service, så du kan indsende ansøgningen på papir. Du kan kun opnå dispensation, hvis der er en særlig grund til, at du ikke kan indsende ansøgningen via Tast-selv-service.

Ønsker du at bruge muligheden for dispensation og indsende ansøgningen på papir, skal du sende en anmodning om dispensation til Landbrug@naturerhverv.dk. Du skal forklare, hvorfor du ikke har mulighed for at bruge det digitale ansøgningssskema. Vi vil herefter tage stilling til, om du kan opnå dispensation, kan du det, vil du få tilsendt et ansøgningssskema.

Vi kvitterer med kvitteringsbrev for at have modtaget din ansøgning. Når du sender din

ansøgning via Tast selv-service, bliver kvitteringsbrevet sendt automatisk lige efter, at du har sendt din ansøgning.

Hvis vi modtager din ansøgning efter ansøgningsfristen, vil den ikke blive behandlet, og den vil ikke blive overført til næste ansøgningsrunde.

Din ansøgning skal foruden ansøgningskemaet indeholde:

- Aktivitetsbeskrivelse for dine ansattes arbejde i projektet. Dette findes under C. udgifter til løn/konsulentbistand.
Bemærk at der både skal udfyldes antal timer og timesat for konsulentbistand og løn til eget personale under dette felt. Har du medarbejdere, der skal arbejde i projektet, som hører under forskellige lønkategorier (læs afsnittet "Særlige om løn") skal du vælge tilføj felt og udfylde et felt for hver kategori.
- Aktivitetsbeskrivelse for konsulentbistanden i projektet. Dette findes under C. udgifter til løn/konsulentbistand. Vælg tilføj felt for at lave post til konsulentydelse. Du kan indsætte lige så mange felter, som du har behov for.
- Nødvendige tilladelser fra offentlige myndigheder, hvis tilladelserne er opnået på det tidspunkt, hvor du søger om tilsagn om tilskud.

Det er vigtigt, at dit ansøgningskema er fyldestgørende, og at du har sendt alle relevante bilag med. Hvis ansøgningskemaet er mangelfuldt, fx hvis du ikke har beskrevet projektet tilstrækkeligt, kan det betyde, at du får et afslag eller nedsat tilskudsbeløb.

Du skal reservere rammer til Jordkøb og salg af projektjord, samt jordfordeling under etableringsfanen.

Når du skal reservere ramme til Fastholdelse, skal du udfylde et nyt skema. Det gør du ved at oprette et nyt skema - vælg reservation.

Ramme til Fastholdelse kan ikke reserveres i ansøgning til etablering. Husk at skrive det beløb du ønsker at reservere til fastholdelse i etableringsansøgningen.

Indtegning af projektområdet i Internet Markkort (IMK)

Projektområdet skal i forbindelse med ansøgningen indtegnes i Internet Markkort (IMK). IMK finder du, når du åbner ansøgningen i Fødevarerministeriets Tast Selv-service.

Indtegning i IMK kan ske ved:

- At indtegne Projektområder manuelt.
- At uploade til IMK – filerne skal have det korrekte format, for oplysninger om format kontakt NaturErhvervstyrelsen på tlf.nr. 33 95 83 76.
- Hvis ovenstående ikke kan lade sig gøre, er det muligt, at vedhæfte Gis-filer i bilagsfanen under bemærkninger. Husk at henvise til, at det er gis-filer der vedhæftes. Der kan vedhæftes i alt 12 MB.
- Hvis filerne er for store og ikke kan vedhæftes i CAP, kan gis-filerne indsendes i en mail.

Når vi har modtaget filerne, indtegner vi en projektgrænse, som udstilles i IMK.

Du finder indtegningerne ved at søge på markbloknumre i IMK, markbloknumrene vil blive oplyst i tilsagnsbrevet.

Hvis der opstår problemer med at vedhæfte alt materialet som du skal indsende, er det muligt at indsende det resterende materiale i en mail.

Igang sætningstilladelse

Vi kvitterer for at have modtaget din ansøgning, og i den forbindelse kan vi give tilladelse til, at du på egen regning og risiko går i gang med projektet.

Hvis din ansøgning senere resulterer i et tilsagn, kan projektudgifter, du har afholdt fra datoen for igangsætningstilladelsen, indgå i tilskudsgrundlaget. Hvis ansøgningen ikke resulterer i et tilsagn, må du selv betale alle projektudgifter.

En igangsættelsestilladelse er således ikke en garanti for, at du får tilskud til projektet. Datoen for igangsættelse kan tidligst være datoen for vores kvitteringsbrev.

Besked om afgørelse om tilsagn

Når vi har behandlet din ansøgning og truffet beslutning om, hvorvidt du får tilsagn om tilskud eller afslag til dit projekt, sender vi afgørelsen til dig.

Hvis du får tilsagn om tilskud til dit projekt, sender vi et tilsagnsbrev. Tilsagnet indeholder et budget over de godkendte, tilskudsberettigede udgifter samt en oversigt over betingelser og forpligtelser.

Hvis du får delvist tilsagn om tilskud til dit projekt, indeholder tilsagnet desuden begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for de dele af projektet, som vi ikke har fundet tilskudsberettiget samt en klagevejledning.

Hvis du får afslag til dit projekt, sender vi et afslagsbrev med begrundelser (inkl. henvisning til lovgrundlag) for afslaget og klagevejledning.

Klageadgang

Du kan klage skriftligt over NaturErhvervstyrelsens afgørelser under kommunale kvælstof- og fosforvådområder senest 4 uger fra den dag, du modtog afgørelsen.

Du sender klagen til NaturErhvervstyrelsen med e-mail til: landbrug@naturerhverv.dk eller med almindelig post til: NaturErhvervstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V.

Du kan bruge klageskemaet, som du finder på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk/klageskema.

Vi sender klagen sammen med vores kommentarer videre til Fødevarerministeriets Klagecenter, som træffer afgørelse i sagen.

Modtager vi klagen for sent, vil den som udgangspunkt ikke blive behandlet.

Ændring af projektet

Du kan søge om ændring af et projekt vedrørende:

- Forlængelse af projektperioden.
- Ændring af projektindholdet.
- Ændring af budgettet.
- Overdragelse af tilsagnet.

Du skal søge om ændring af projektet hos NaturErhvervstyrelsen for alle fire ændringstyper. Alle ændringer skal godkendes af NaturErhvervstyrelsen, inden du sætter ændringen i gang.

Det betyder også, at vi ikke kan godkende ændringer med tilbagevirkende kraft. Du skal derfor hele tiden være opmærksom på, om projektet forløber som det skal, eller om du har behov for at søge om at ændre projektet, så ændringerne kan iværksættes fremadrettet efter vores godkendelse.

Din ansøgning om ændring skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen senest to måneder før den dato, hvor projektet senest skal være afsluttet, og din ansøgning om ændring skal være begrundet. Forlængelser skal være modtaget senest 10 dage før projektperioden udløber. Vi kan i særlige tilfælde dispensere fra fristerne. Du kan ikke få godkendt en ændring, som vi modtager efter projektperiodens udløb.

Vi kan godkende dit ønske om at ændre projektet på betingelse af, at ændringen efter vores og Naturstyrelsens vurdering er i overensstemmelse med projektets formål. Tilsagnsbeløbet kan ikke forhøjes, dog kan anlæg af kvælstofvådområder forhøjes i exceptionelle tilfælde. Læs mere under "Ændring af budgettet"

Når vi har behandlet din ansøgning om ændring og truffet afgørelse, meddeler vi dig den endelige afgørelse.

Du finder skemaer til ansøgning om ændring af projektet på Fødevarerministeriets Tast Selv-service.

Forlængelse af projektperioden

Din ansøgning om forlængelse af projektperioden skal indeholde følgende oplysninger:

- Kort redegørelse for årsagen til, at projektet er forsinket og ikke kan gennemføres inden for fristen i tilsagnsbrevet.
- Angivelse af dato for, hvornår projektet kan afsluttes.
- Begrundet redegørelse for, hvordan projektet realistisk kan gennemføres inden for den forlængede periode.

Ændring af projektindholdet

For vådområdeprojekter er der tidspunkter der er kritiske i forhold til ændringer af projekter, dvs. tidspunkter hvor du med fordel kan stoppe op, og se om projektet lever op til det, som du har fået tilsagn til:

- Efter arealet er realiseret, det endelige projektareal kendes nu. Tjek om det er forskelligt fra det, du har fået tilsagn til. Er det det, skal du søge en ændring inden du starter anlægsfasen. Det er vigtigt, at det faktiske projektareal stemmer overens med tilsagnsarealet, og at det er tilsagnsarealet, der bliver tinglyst. Hvis ikke det er tilfældet, kan lodsejerne som skal kompenseres gennem fastholdelse risikerer at få en reduktion af fastholdelsestilsagnet.
- Efter færdiggørelse af detailprojekt. Tjek om projektet stadig lever op den beskrivelse, du har givet i ansøgningen herunder alt materiale, der er indsendt i forbindelse med ansøgningen, da det ligger til grund for tilsagnet. Er der ændringer, så skal du søge en ændring, inden du starter anlægsarbejdet.

Din ansøgning om at ændre projektets indhold, skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Beskrivelse af ændringen.
- Beskrivelse af, hvad ændringen betyder for projektet.

Ændring af budgettet

Du kan - uden at søge om budgetændring - forhøje de enkelte omkostningsarter med maksimalt 10 %, således at fordelingen mellem de enkelte omkostningsarter ændres. Men tilsagnsbeløbet kan som tidligere nævnt ikke forhøjes.

Ved en omkostningsart forstås:

- Hver af de fem lønkategorier er hver især en omkostningsart
- Hver udgift til konsulentbistand er hver især en omkostningsart
- Undersøgelsesposten - indeholdende alle udgifter til undersøgelser- er en omkostningsart (kun etablering)
- Information og møder – indeholdende alle udgifter til information og møder – er en omkostningsart
- Tinglysning af vådområdedeclaration – indeholdende alle udgifter til tinglysning af vådområde deklARATION – er en omkostningsart (kun etablering)
- Anlægsarbejde – indeholdende alle udgifter til anlægsarbejde – er en omkostningsart
- Posten – der indeholder alle andre omkostninger – er en omkostningsart

Hvis du ønsker at forhøje den enkelte omkostningsart med mere end 10 %, skal du søge om budgetændring. Husk at du skal søge og få godkendt ændringen, inden du foretager den.

Din ansøgning om budgetændring skal indeholde følgende oplysninger:

- Begrundelse for ændringen.
- Et nyt budget.

Du skal være opmærksom på, at hvis timesatsen for **konsulentbistand** forhøjes i forhold til den godkendte timesats i tilsagnet, skal du altid anmode om en budgetændring, uanset størrelsen af ændringen.

Eksempel på anvendelse af 10 % - reglen:

Omkostningsart	Det godkendte budget jf. tilsagnsbrev	De faktiske betalte udgifter	Godkendte udgifter, + evt. op til max 10 %
Løn til personale, lønkategori 2	50.000	90.000	55.000
Løn til personale, lønkategori, 3	250.000	350.000	275.000
Konsulentbistand	590.000	460.000	460.000
Analyser	5.000	5.000	5.000
I alt	895.000	905.000	795.000

Eksemplet viser, at der er godkendt et budget på 895.000 kr., men de faktiske udgifter endte på 905.000 kr. Samtidig er udgifterne for de fleste omkostningsarter ændret betydeligt (mere end 10 %) ift. tilsagnet. Da der ikke er sendt anmodning om budgetændring, vil der maksimalt kunne godkendes udgifter for 795.000 kr., fordi vi kun kan godkende ændringer op til max 10 %.

Særlige om tilsagnsforhøjelser

Det er ikke muligt at forhøje tilsagnsbeløbet. Dog kan tilsagnsforhøjelser på kommunale kvælstofvådområder – etablering accepteres i exceptionelle tilfælde. Det exceptionelle kan ikke forudses, udover det exceptionelle skal følgende parameter som udgangspunkt være opfyldt:

- Projekter som dækker arealer over 100 ha. Risikoen for 'overraskelser' i anlægsfasen kan især gøre sig gældende ifm. projekter, der berører store arealer, mange tekniske anlæg og afværgeforanstaltninger.
- Projekter med mere end 25 lodsejere, hvor forudsætningen om frivillighed kan betyde langvarige forhandlingsforløb og dermed kan trække en realiseringsproces ud, hvormed ændrede økonomiske forhold kan opstå.
- Usikkert ejendomsmarked med få købere, som betyder at fastsættelse af købs- og salgsværdier på landbrugsjord vil være behæftet med betydelig usikkerhed.

Du skal ikke have kunnet forudse den exceptionelle situation, inden du indsendte din ansøgning om tilsagn. Det er fx ikke i sig selv exceptionelt, at en lodsejer trækker sig, ligesom dårlig projektledelse heller ikke kan begrunde en tilsagnsforhøjelse. Bemærk, at ligesom ved alle andre ændringer skal du have godkendt ændringen, inden du påbegynder den.

Overdragelse af tilsagn

Vi kan efter ansøgning tillade, at tilsagnet overdrages til en anden kommune, der indtræder i de rettigheder og forpligtelser, der fremgår af tilsagnet. Det er en betingelse, at den nye ansøger selvstændigt ville kunne opnå tilsagn efter den pågældende bekendtgørelse.

Den oprindelige tilsagnshaver skal sende et udfyldt overdragelseskema og en begrundet ansøgning om tilladelse til at overdrage tilsagnet til en anden. Skemaet skal sendes til NaturErhvervstyrelsen.

Din ansøgning om ændring af tilsagnshaver skal sendes hurtigst muligt og skal være modtaget i NaturErhvervstyrelsen straks efter, den kommende, nye tilsagnshaver har underskrevet overdragelseskemaet. Vi kan ikke godkende overdragelsen med tilbagevirkende kraft.

Afslutning af projekt

Når projektets aktiviteter er gennemført i overensstemmelse med betingelserne i tilsagnet, kan du søge om slutudbetaling af tilskuddet.

Afsyning

I forbindelse med behandling af din ansøgning om slutudbetaling til tilsagn om etablering, vil projektet som udgangspunkt blive afsynet.

I helt særlige tilfælde kan du bede om afsyning, inden du søger om slutudbetaling. Du skal dog som minimum sende faktura på projektet, før vi kan foretage afsyningen.

Afsyningen skal sikre, at projektet er fuldført i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for tilsagnet. Det vil sige, at indkøb af maskiner/udstyr/inventar og installeringen af maskiner og udstyr skal være i overensstemmelse med de tekniske beskrivelser i den godkendte ansøgning om tilsagn om tilskud eller senere godkendte ændringer.

Vi kan først gennemføre slutudbetalingen, når vi har sikret, at projektet er gennemført.

Slutrapport

Når projektet er gennemført, skal du aflevere en **slutrapport** til os samtidig med din ansøgning om slutudbetaling.

Det er en betingelse for slutudbetaling, at vi har modtaget og godkendt din slutrapport.

Din slutrapport skal udarbejdes på et særligt skema, som findes på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk i Tilskudsguide under kvælstofvådområder.

I slutrapporten skal du bl.a. oplyse 1) de effekter, du forventede på ansøgningstidspunktet (se ansøgningsskemaet), 2) de effekter, der reelt er skabt ved afslutning af projektet, og 3) de yderligere effekter, der forventes fremadrettet som følge af projektets gennemførelse.

Udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført projekt

Anmodning om udbetaling skal være vedlagt en udtalelse fra Naturstyrelsen om, at projektet (forundersøgelse eller etablering) er gennemført i overensstemmelse med tilsagnets indhold.

Skema til "Anmodning om udtalelse fra Naturstyrelsen om gennemført forundersøgelse/etablering" findes på <http://www.vandprojekter.dk> og vores hjemmeside www.naturerhverv.dk under [Kommunale kvælstofvådområder](#) eller [Kommunale fosforvådområder](#) under fanen skema og vejledning.

Anmodningsskema om udtalelse inklusiv bilag (forundersøgelsesrapporter, etableringsrapport mv.) sendes på mail til Naturstyrelsen på vandprojekter@nst.dk

Udbetaling af tilskud

I dette afsnit beskrives nogle få emner vedrørende udbetaling af tilskud.

Rater

Du kan få udbetalt tilskuddet til etablering i to rater, hvor anden rate udgør slutudbetalingen. Du kan søge om at få den første rate udbetalt, når der er udarbejdet et detailprojekt eller den enkelte rate skal udgøre mindst 20 pct. af det samlede tilsagnsbeløb. Du bestemmer selv, om du vil have udbetalt tilskuddet i én eller to rater.

Udbetalingskema

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du bruge et særligt skema, som du finder i Tast Selv-service.

Fuld bilagskontrol

Når du søger om udbetaling af tilskud, skal du vedlægge alle udgiftsbilag og dokumentation for betaling.

Nemkonto

Vi overfører tilskuddet til din Nemkonto.

Evaluering efter projektets afslutning

Efter projektets afslutning skal du medvirke ved evaluering af projektet. NaturErhvervstyrelsen evaluerer effekten af projekterne ved at måle den konkrete udbredelse af udviklede produkter, teknologier, processer og metoder. Indholdet af evalueringen vil fremgå af tilsagnet.

Projektet opgives

Hvis du ikke gennemfører projektet, skal du hurtigst muligt oplyse NaturErhvervstyrelsen om det. Hvis projektet opgives, efter at første rate er udbetalt, vil det udbetalte beløb blive krævet tilbagebetalt. Ved opgørelse af tilbagebetalingskrav tillægges der renter i overensstemmelse med renteloven. Rentetillægget udgør dog mindst 50 kr.

Kontrol på stedet

NaturErhvervstyrelsen foretager kontrol på stedet i forbindelse med administration af ordningen.

Vi udfører den fysiske kontrol og den efterfølgende kontrol.

Vi kan til brug for kontrollen indhente oplysninger fra andre offentlige myndigheder i nødvendigt omfang i overensstemmelse med landdistriktslovens § 12.

For at kunne gennemføre kontrollen har vi eller andre personer med bemyndigelse dertil, mod behørig legitimation og uden retskendelse adgang til lokaliteter, der ejes eller drives af dig som tilsagnshaver. Dette gælder også adgang til regnskaber, forretningsbøger, udbudsmateriale m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, og anden relevant dokumentation.

Du skal yde den nødvendige vejledning og hjælp ved kontrollens gennemførelse. Du skal sikre, at kontrolmyndigheden har adgang til at besigtige projektet i forbindelse med kontrol.

Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling eller nedsættelse af tilskud

Anmodet om for meget udbetalt - Nedsættelse af de tilskudsberettigede udgifter

Der udbetales **kun** tilskud til udgifter, der er givet tilsagn til. Udgifter, der ikke er godkendt i tilsagnet, bliver fratrukket inden udbetaling.

Hvis du anmoder om udbetaling til udgifter, der ikke er tilskudsberettigede, og det anmodede beløb overstiger det beløb, du er berettiget til, med 10 pct. eller mere, risikerer du en nedsættelse. Nedsættelsen udgør forskellen mellem det beløb du anmoder om, og det beløb du er berettiget til.

Hvis du kan godtgøre, at du ikke selv er skyld i at have anmodet om for stort tilskud, skal udbetalingen ikke nedsættes.

Denne nedsættelse som følge af, at der er anmodet om for meget udbetalt følger af Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 11. marts 2014, artikel 60.

Eksempler på, hvad der kan betegnes som ikke tilskudsberettigede beløb?

- Udgifter, der ikke er godkendt i tilsagnet.
- Moms, bortset fra den moms, du ikke kan få refunderet fra SKAT.
- Udgifter i henhold til fakturaer, der ikke er udstedt i projektperioden.
- Udgifter i henhold til fakturaer, der ikke er udstedt til dig.
- Hvis der ikke er vedlagt betalingsdokumentation for afholdelse af en udgift.
- Hvis der er søgt om transportudgifter over statens laveste takst.

Eksempler på nedsættelse

Eksempel 1:

Du anmoder om en udbetaling på 1.200 kr., men vi godkender kun de 1.000 kr. som tilskudsberettiget. I dette tilfælde er differencen på 200 kr. mellem de to beløb mere end 10 pct. af det tilskudsberettigede beløb. Vi reducerer derfor din udbetaling med forskellen, og fratrukker yderligere det samme beløb, dvs. i alt 400 kr., således at du kun får udbetalt 800 kr.

Eksempel 2:

Du anmoder om en udbetaling på 40.000 kr., hvoraf 32.000 kr. er tilskudsberettigede udgifter ekskl. moms og 8.000 kr. udgør moms. De 8.000 kr. i moms er ikke tilskudsberettiget, da momsen refunderes fra SKAT. I dette tilfælde svarer differencen på 8.000 kr. til en difference på $(8.000/32.000 \times 100)$ 25 pct., dvs. mere end 10 pct. Herved finder 3 pct.- reglen anvendelse. Først reduceres din udbetalingsanmodning til det beløb, der er støtteberettiget, i dette tilfælde $(40.000 - 8.000)$ 32.000 kr. Oveni reduktionen tillægges en nedsættelse svarende til det beløb anmodningen blev reduceret med, i dette tilfælde yderligere 8.000 kr. Denne anmodning på oprindeligt 40.000 kr. resulterer altså i en udbetaling af tilskud på $(40.000 - 8.000 - 8.000)$ 24.000 kr.

Hvis du medtager ikke tilskudsberettigede beløb, bliver tilskuddet således først reduceret til det beløb, der er støtteberettiget. Oven i det lægger styrelsen en nedsættelse, der er forskellen mellem det, du har anmodet om at få udbetalt, og det, du har ret til at få udbetalt. Det er derfor vigtigt, at du sætter dig ind i de gældende regler, herunder tilsagnsbetingelser.

Bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud

Vi kan træffe afgørelse om bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud, hvis:

- du ikke gennemfører projektet i overensstemmelse med tilsagnet, herunder senere godkendte ændringer af tilsagnet,
- betingelserne for tilsagn om tilskud ikke er opfyldt,
- du ikke overholder din underretningspligt,
- du undlader at yde den fornødne vejledning og hjælp ved gennemførelse af kontrol, eller undlader at udlevere oversigter over anvendte regnskaber, forretningsbøger mv., som er nødvendige for at gennemføre kontrollen, eller
- du har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse.

I tilfælde af tilbagebetalingskrav vil der blive pålagt renter, som beregnes fra tidspunktet for meddelelse af tilbagebetalingskravet med den rentesats, der er fastsat i renteloven.

I tilfælde af grove misligholdelser kan straf komme på tale.

Nedsættelse af tilskud

Vi kan opretholde tilsagnet og foretage en proportional nedsættelse af den samlede værdi af de tilskudsberettigede omkostninger for et projekt, hvis du:

- har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse eller
- ikke opfylder din underretningspligt.

Vi kan opretholde tilsagnet og foretage en proportional nedsættelse af den samlede værdi af de tilskudsberettigede omkostninger for et projekt, hvis du ikke overholder de forpligtelser, der er beskrevet under afsnittet tilskud Støtteberettigelseskrav og forpligtelser for tilsagn om tilskud.

Tilskuddet vil blive nedsat ud fra en vurdering af alvor, omfang og varighed af overtrædelsen, hvorvidt der er tale om gentagelse, samt ud fra en vurdering af det eventuelle økonomiske tab for Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), der vurderes at være forbundet med overtrædelsen.

Virkemidler til kompensation af lodsejeren

Den lodsejer, der har arealer, der bliver berørt af et kommunalt vådområdeprojekt, kan blive kompenseret. Kompensationen fås ved at lodsejeren indgår i et tilsagn om 20-årig fastholdelse, eller ved at lodsejeren sælger sin jord til starten.

Tilskud til fastholdelse af vådområder

Når der søges fastholdelse som kompensation indgås en projektaftale mellem den projektansvarlige kommune og lodsejeren. I projektaftalen fastsættes hvilke indgreb, der skal foretages på jorden, og hvordan de fremtidige afvandringsforhold bliver. Lodsejeren sikres samtidig et forhåndstilsagn om 20-årigt tilskud til fastholdelse af vådområdet. Den projektansvarlige kommune reserverer en ramme, der er afsat til 20-årigt tilskud i forbindelse med ansøgning om tilskud til anlæg.

NaturErhvervstyrelsen kan efter ansøgning fra lodsejer meddele tilsagn til lodsejeren i det år anlægsprojektet afsluttes. Ansøgning indsendes på et særskilt ansøgningskema af den enkelte lodsejer til NaturErhvervstyrelsen, Center for Landbrug, der meddeler det endelige tilsagn.

Ansøgningen skal indsendes senest den 31. august i det kalenderår, hvor projektet forventes afsluttet. Tilsagnsperioden starter 1. september samme år og løber i 20 år. Hvert år i tilsagnsperioden skal lodsejeren indsende anmodning om udbetaling af tilskuddet i Fællesskemaet.

Du kan læse mere om tilskud til fastholdelse i Vejledning om tilsagn om tilskud til fastholdelse af vådområder og naturlige vandstandsforhold, som kan findes på NaturErhvervstyrelsens hjemmeside: http://2.naturerhverv.fvm.dk/skema_og_vejledning.aspx?ID=77590

Salg af projektjord til NaturErhvervstyrelsen

Ønsker lodsejeren ikke at beholde sin jord i projektområdet, eller er 20-årig fastholdelse ikke en attraktiv kompensation for lodsejeren, kan projektarealet sælges til NaturErhvervstyrelsen. Styrelsen vil normalt købe arealet i en jordfordeling samtidig med de øvrige lodsejere, der vil sælge. Det er NaturErhvervstyrelsen, der forhandler salgsprisen med lodsejeren og indgår aftalen, normalt en jordfordelingsoverenskomst. Når alle arealer er købt, og der er indgået projektaftaler med de lodsejere, der vil beholde deres arealer og kompenseres med 20-årig fastholdelse, kan du gennemføre anlægsarbejdet og realisere projektet i marken.

Når projektet er realiseret, vil NaturErhvervstyrelsen sælge de erhvervede projektarealer ved offentligt udbud. Arealerne sælges som permanent vådområde med en tinglyst vådområdedeklaration.

Forkøbsret.

Lodsejeren har mulighed for at få forkøbsret til at tilbagekøbe sin projektjord, når NaturErhvervstyrelsen udbyder den. Tilbagekøb skal ske til den højeste pris, der bydes ved udbuddet. NaturErhvervstyrelsen kan afvise budene, hvis en i forvejen fastsat mindstepris ikke opnås ved budet. Aftale om forkøbsret indgås mellem lodsejeren og NaturErhvervstyrelsen og gælder kun ved første udbudsrunde. Herefter er forkøbsretten bortfaldet.

Erstatningsjord.

Uanset om lodsejeren vælger at sælge eller beholde sit projektareal, kan han ønske at erhverve erstatningsjord. Det er NaturErhvervstyrelsen, der søger at tilvejebringe erstatningsjorden, og sælge den videre til lodsejeren typisk i den jordfordeling, der gennemføres for at håndtere alle de nødvendige køb og salg. Erstatningsjorden erhverves af nationale midler uden EU-finansiering, og køb og salg af erstatningsjord skal i princippet gå

lige op. Der er således ikke mulighed for via erstatningsjordskontoen at dække et tab på ejendoms køb fx ved nedlæggelse af en ejendom med bygninger og produktionsapparat.

Straffebestemmelser og svig

Straffebestemmelser

Hvis reglerne i bekendtgørelsen ikke overholdes, kan du efter landdistriktslovens § 14 stk.1, straffes med bøde. Der kan pålægges selskaber mv. (juridiske personer) straffeansvar efter reglerne i straffelovens kapitel 5.

Svindel med støtteberettigelse eller brug af tilskud

NaturErhvervstyrelsen kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig.

'Svig' er den betegnelse, EU-kommissionen bruger for bevidst misbrug af EU-midler.

Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til støtte eller omfanget af støtte. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til.

Omgåelse af støttebetingelserne - herunder når ansøgeren kunstigt opdeler sin virksomhed eller bedrift for at få adgang til tilskud - betragtes også som svig.

Svig medfører, at støtten helt eller delvist bortfalder og kan desuden medføre støtteudelukkelse², bøde eller i alvorlige tilfælde fængselsstraf³.

Force majeure

NaturErhvervstyrelsen kan anerkende tilfælde af force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder, der forhindrer tilsagnshaver i at gennemføre projektet, og dermed ikke medfører bortfald af tilsagn og tilbagebetaling af tilskud.

Force majeure og ekstraordinære omstændigheder kan navnlig anerkendes i følgende tilfælde:

- Støttemodtagerens død.
- Støttemodtagerens uarbejdsdygtighed i længere tid.
- En alvorlig naturkatastrofe, der i væsentlig grad berører bedriften.
- Ødelæggelse af stalde på bedriften ved ulykke.
- En epizooti eller en plantesygdom, der rammer henholdsvis hele støttemodtagerens besætning eller en del af denne eller alle støttemodtagerens afgrøder eller en del af disse.
- Ekspropriation af hele eller en væsentlig del af bedriften, hvis ekspropriationen ikke kunne forudses på dagen for indgivelse af ansøgningen.

Hvis tilsagnshaver eller dennes dødsbo ønsker at påberåbe sig force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal dette meddeles NaturErhvervstyrelsen skriftligt senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor tilsagnshaver eller dennes dødsbo er i stand til at gøre det. Meddelelsen skal være vedlagt fyldestgørende dokumentationsmateriale.

² Art. 64, 4. d, Rådets Forordning, (EF), nr. 1306/2013 af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik.

³ §289a, straffeloven (LBK nr. 1028 af 22. august 2013)

Vi kan i forbindelse med behandlingen af spørgsmålet anmode om yderligere information. Hvis vi ikke modtager det materiale, vi beder om, vil vi træffe afgørelse om anerkendelse af force majeure på det forelæggende grundlag.

Det er en betingelse for anerkendelse af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder i konkrete tilfælde, at de indtrufne begivenheder forhindrer tilsagnshaver i at opfylde sine forpligtelser, og at tilsagnshaver ikke, ved en forholdsmæssig indsats, kunne have sikret sig herimod.

NaturErhvervstyrelsens brug af data

Oplysninger om projektet vil blive brugt af NaturErhvervstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol.

NaturErhvervstyrelsen har i forbindelse med kontrol mulighed for at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder i fornødent omfang, herunder med henblik på samkøring og sammenstilling af oplysningerne. Behandlingen af oplysningerne vil ske i overensstemmelse med persondatalovens regler.

Offentliggørelse, bl.a. på internettet

Vi er dataansvarlig, og oplysninger om projektet vil blive brugt til bl.a. sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol. Derfor skal du være opmærksom på følgende:

- Oplysningerne kan behandles af danske og europæiske revisions- og undersøgelsesorganer for at værne om EU's finansielle interesser. Endvidere kan de blive brugt til statistik, forskning, planlægning og evaluering.
- At oplysninger om navn, evt. firmanavn, adresse, projekttitel samt størrelse af det modtagne tilsagnsbeløb og det udbetalte tilskudsbeløb vil blive offentliggjort på vores hjemmeside.
- At der er mulighed for alle at anmode om aktindsigt i sager, der behandles af den offentlige forvaltning efter offentlighedsloven, og at der kun er få oplysninger/dokumenter, som er undtaget fra pligten til udlevering efter offentlighedsloven.

Efter Persondataloven har du mulighed for:

- At bede om indsigt i, hvilke oplysninger der behandles i forbindelse med projektet, jf. Persondatalovens § 31.
- At kræve at få rettet, slettet eller blokeret oplysninger, der er urigtige eller vildledende, eller på anden måde er behandlet i strid med lovgivningen, jf. Persondatalovens § 37.

Lovgrundlag

De gældende regler for tilskud til kommunale kvælstof og fosforvådområder fremgår af:

Danske regler (love og bekendtgørelser)

- Lov nr. 316 af 31. marts 2007 om udvikling af landdistrikterne (Landdistriktsloven).

- Bekendtgørelse nr. 107 af 2. februar 2015 om tilskud til kommunale kvælstof- og fosforvådområdeprojekter.
- Bekendtgørelse nr. 109 af 4. februar 2015 om kriterier for vurdering af kommunale vådområdeprojekter.
- Bekendtgørelse nr. 110 af 4. februar 2015 om kriterier for vurdering af kommunale projekter vedrørende fosforvådområdeprojekter.

EU-regler (forordninger)

- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1305/2013](#) om støtte til udvikling af landdistrikterne fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL).
- Rådets forordning nr. [1303/2013](#) af 17. december 2013 om fælles bestemmelser for den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regional udvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om ophævelse af Rådets forordning (EF) nr. 1083/2006.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [480/2014](#) af 3. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1303/2013](#) om fælles bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond og om generelle bestemmelser for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Hav- og Fiskerifond
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1306/2013](#) af 17. december 2013 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af Rådets Forordning (EØF) nr. 352/78, (EF) nr. 165/94, (EF) nr. 2799/98, (EF) nr. 814/2000, (EF) nr. 1290/2005 og (EF) nr. 485/2008.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. [640/2014](#) af 11. marts 2014 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1306/2013](#) for så vidt angår det integrerede forvaltnings – og kontrolsystem, sanktioner vedrørende direkte betalinger, støtte til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. [809/2014](#) af 17. juli 2014 om gennemførelsesbestemmelser til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. [1306/2013](#) for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem, foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne og krydsoverensstemmelse.
- Kommissionens forordning nr. [65/2011](#) af 27. januar 2011 om gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning nr. 1698/2005 for så vidt angår kontrol og krydsoverensstemmelse i forbindelse med støtteforanstaltninger til udvikling af landdistrikterne.

Yderligere oplysninger

Denne vejledning m.m. findes på vores hjemmeside www.naturerhverv.dk under [Kommunale kvælstofvådområder](#) eller [Kommunale fosforvådområder](#) under fanen skema og vejledning. Udbetalingsanmodning mm finder du på Tast Selv-service.

Du er velkommen til at kontakte os, hvis du har spørgsmål på tlf. 33 95 80 00 eller erhverv@naturerhverv.dk.

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Slotsholmsgade 12
1216 København K
Tel +45 33 92 33 01
fvm@fvm.dk
www.fvm.dk